

*Отзвук от актуални събития
Echo Current Events*

ПЕТАТА НАЦИОНАЛНА КОНФЕРЕНЦИЯ ПО ПРЕДУЧИЛИЩНО ОБРАЗОВАНИЕ „ВОДИМ БЪДЕЩЕТО ЗА РЪКА“ – ВЕЛИКО ТЪРНОВО, 2012, ПРЕЗ ПОГЛЕДА НА ЧУЖДЕСТРАННИТЕ ГОСТИ

Екатерина Миновска

*Регионален инспекторат по образованието
Велико Търново*

Петата национална конференция съвпадна с всеобщо обсъждане на Проект на Закон за предучилищно и училищно образование и всеобхватно въвеждане на значима промяна чрез действащия Закон за народната просвета – задължителната предучилищна подготовка на петгодишните в детските градини и подготвителните групи в училище. Самото наименование на бъдещия закон е израз на преосмисляне на отношението на институции и общество към ранното развитие на личността на детето и отдаване на необходимото значение на предучилищното възпитание. Задължителният характер на двегодишната предучилищна подготовка е важна мярка не само за качествена подготовка за училище, но и качество на образование във всички по-горни етапи и степени на средното образование. Резонно е да възникнат и много въпроси, които са израз на някои съмнения, но не в добрите намерения на нормативната промяна, а в нейното тълкуване, въвеждане и прилагане в практиката. Дали двегодишната задължителна предучилищна подготовка крие опасност да промени игровия характер на обучението и да го тласне в посока на дидактизиране и превръщане на подготвителните групи в „малко училище“? Какъв е опитът на други страни в тази насока и можем ли да се поучим от него? Какви са наблюденията и впечатленията на гостите на конференцията от чужбина: Некатарис Стелакис – асистент-професор в Департамент за образователни науки и ранно образование към Университета в Патра, Гърция, и Себастиен Шетген – научен изследовател по предучилищно образование в Свободен университет и Средно училище „Франциско Ферер“ в Брюксел, Белгия?

GREAT CONFERENCE – AN IMPORTANT EXPERIENCE

The last week of last April, in the heart of the spring, I had the opportunity to participate as invited speaker in the Conference „Taking the Future by the Hand“ which was held in Veliko Tarnovo.

I cannot avoid mentioning the beauty of this historical town, which was in harmony with the politeness and welcoming of its citizens. I keep in my memories a lot of colorful pictures and the amazing scenery of the castle and the paved streets in old town. But the most important impression was the Conference itself. It was exactly the opposite of a usual conference in which academia speaks to kindergarten teachers. In this Conference the first role had been given to the kindergarten teachers. This was a great and unforgettable experience for me. In this Conference kindergarten teachers from all over Bulgaria spoke about and shared their practices, views, dreams and questions. It was so nice for me to learn all the great job kindergarten teachers do in Bulgaria. The second thing I have to mention is the vivid participation of children. In this Conference we didn't discuss about Future. The future citizens were there performing, signing, dancing and sharing their experiences with the participants. Children's voices were heard, valued and respected. The visits to kindergarten settings were also a great experience for me. I had the chance to visit three kindergartens in various locations of Veliko Tarnovo and see on site the great job teachers, children and community do.

I left Veliko Tarnovo full of experiences, memories and knowledge. I owe a deep and sincere thank to the Organizers, and especially to Ms Ekaterina Minovska, for inviting me and caring all the details. The interpretation was a challenge, but the interpreter, two young ladies from a Secondary Language School of the area did an amazing and really professional job.

I wish my visit to be a first step of a further and deeper cooperation between preschool institutions of the two neighborhood countries, Bulgaria and Greece.

Nektarios Stellakis

✉ Assistant Professor

Department of Educational Science and Early Childhood Education
University of Patras, Greece

ГОЛЯМА КОНФЕРЕНЦИЯ – ЗНАЧИМ ОПИТ

Последната седмица от април, в разгара на пролетта, аз имах възможността да участвам като гост-лектор в конференцията „Водим бъдещето за ръка“, която се проведе във Велико Търново. Не мога да не си спомня за красотата на този исторически град, която е в хармония с вежливостта и гостоприемството на неговите жители. Ще съхраня в спомените си много колоритни картини и впечатляващи изгледи от крепостта („Царевец“) и павираните улици на стария град. Но най-важното впечатление беше самата конференция. Тя беше противоположна по съдържание на обичайната конференция, на която академичността говори за детските учители. В тази конференция първата и най-важна роля беше дадена на детските учители. Това беше голям и незабравим опит за мен – учители от цяла България говориха и споделяха своя опит, виждания, мечти и питания. За мене беше толкова мило да науча всичко за огромната дейност в професията на детските учители в България. Второто нещо, което трябва да спомена, е живото участие на децата. На тази конференция не дискутирахме за бъдещето. Бъдещите граждани се възпитаваха, пееха, играеха и споделяха своя опит с участниците. Детските гласове бяха сърдечни, важни и респектиращи. Посещенията в детските градини бяха също така изключителен опит за мене. Имах шанса да посетя три детски градини във Велико Търново и околността и да наблюдавам работата на учителите, децата и общността.

Тръгнах от Велико Търново с много опит, знания и спомени. Дълга дълбока и искрена благодарност на организаторите и специално на г-жа Екатерина Миновска за поканата и предоставените условия.

Преводът (български-английски) беше предизвикателство, а преводачите – две млади дами от средно езиково училище (ЕК „Проф. д-р Асен Златаров“ – Велико Търново) бяха впечатляващи и истински професионалисти.

Аз бих желал моята визита да бъде първа стъпка от бъдещи по-задълбочени контакти между предучилищните институции на двете съседни страни – България и Гърция.

KEEP THE SPECIFICITIES OF KINDERGARTENS!

Sébastien Schetgen

*Assistant researcher on preschool education
High School Francisco Ferrer & Free University of Brussels, Belgium*

I came two years ago with a group of Belgian students in order to have a view of Bulgarian kindergartens, and came again last month for the 5th national conference on preschool education. There are much common points between Belgium and Bulgaria, and I can say that our kindergartens are also very similar: made to offer the most adapted learning world for our children before they start primary school. In Belgium, the first changes of children's nurseries into kindergartens were observed around 1870; hundred forty years ago, nearly in the same time that in Bulgaria! And the first official curriculum for fröbelian kindergartens was published in 1890. In that period, the influence of Friedrich Fröbel widely spread over Europe and laid the foundations of preschool pedagogy... A family conception of education, intimacy and trustworthy environment, interest for the child development, importance of learning through play and manipulations, importance of the arrangement inside the classroom and of course for the nature outside.

An important thing Bulgaria and Belgium have in common is the fact that the teacher training for preschool education is specific to kindergartens, contrary to some other countries where the training is the same for preschool and primary school teachers. Today, in the European context of higher education harmonization, to defend a specific training for preschool teachers is essential for me. To continue training specialists in kindergartens means strongly asserting the specificities of children less than 7 years of age, it means maintaining the child in the centre of preschool pedagogy, and help kindergartens to maintain its specificities and not become a „pre-primary“ school. Pre-school education in Belgium has been partially involved in a kind of „pre-primary evolution“ during the 70s. In this time, our programs were completely reshaped and began to be drawn up in terms of school subjects: mathematics, science, geography, history, arts... In so doing, considerations focusing on child development, everyday life in the classroom, nature... has been left out. We partially then lost the contact with the global vision of Fröbel, Montessori, Dewey, Decroly... And it's today very difficult to correct this error. At this beginning of 21th century, the most important thing for

the governments which try to adapt the programs for their kindergartens is probably to think about modern, forward-looking curricula, but which maintain the specificities of the preschool education.

Modernize the preschool education doesn't not necessarily mean that we have to change it into a little primary school! To consider kindergartens as complex systems, which get organized around many parameters in interaction that we have to balance carefully, can help us to think about the consequences of every modification. The advantage of a systemic approach, compared with an analytic one, is to always look to firstly understand the balance of the situation before acting on the elements which compose it. In fact, if you don't work from within the existing system, the elements which you are trying to change will have the tendency to oppose resistance, and maintain their initial status. On the contrary, if you impose strongly a modification of one of the parameters in a system, the balance of the other elements will be obliged to change in consequence. In this perspective, we can consider that a program changes have to be made with considerations of the existing system, and so have to rethink the balance from each of the elements that compose it, rather than acting on only one element without worrying about the others. I will develop here 3 examples of specific parameters which I was able to observe from the Bulgarian preschool education system.

The space:

The first thing which impressed me during my first visits in Bulgaria was the greatness and the luminosity of the classes. The space is an extremely important parameter. What is available? How is it arranged? How the movements in the class and into the school are made? Do spaces communicate between them? Are they opened towards the outside? So many fundamental questions that it's important to take time to examine attentively. For example, we can notice in Bulgaria that the furniture is generally arranged along walls, which gives to the Bulgarian classroom a spacious aspect which our classes in Belgium don't have because furniture is arranged in the center and separate the class in several small different spaces. The advantage of the Bulgarian arrangement is to offer a more important degree of modularity because the central space of the class can be easily modified by adding tables, modules of games, groundsheet, etc. The Belgian classes offer less modularity but allow organizing until 5 or 6 different activities at the same time, and offers to the child a bigger diversity and mobility. In the same subject, the arrangements of the primary school, which is more adapted to the activities which are led there, reduce the modularity and the mobility! We see it through this first example, the way is organized the space of the class has direct consequences on the management of the group, the methodology, the pedagogy... and conversely, the educational choices will have consequences on the way the space must be organized. From then on, it

is unthinkable to imagine defining a program of activities without taking into account such a parameter.

The time:

Another example of important parameter is the management of the time: it concerns the rhythm of the activities, of course, but also the alternation which is chosen, the simultaneous holding of various activities or not, or the general organization of the days, weeks and years... When visiting a Bulgarian kindergarten, several indications of how the time is being considered can be observed. In the classroom, we see that time is being given for the children arriving in the morning, allowing the group to take its time to form before the start of pedagogical activities. This transition between the worlds of the home and the world of the school is fundamental for the child; you can immediately feel it, thanks to this warm atmosphere where children literally feel at home! The place is left for the free times also, and for activities of dance, music, exercises or outdoor play... There is still the presence of beautiful rooms that show that the daily nap is considered as an important moment of the day. It is clear that programs have to consider these specific characteristics of management of the time in kindergartens. We can moreover notice that in the other levels of education, the question of the daily, weekly and annual rhythms have been only too little and too late envisaged, giving rise today to analyses of the sometimes very bad effects of the school timetables which some of the programs engender actually!

The activities:

In each of my visits, I also had the opportunity to observe activities. These allow realizing the flexibility of the Bulgarian teachers and the wealth offered by the kindergartens. I saw observations, handling, drawing, reading, artistic expression, theatre, physical activities, music, dance, educational games, indoors and outdoors activities... We can notice thus in the first place a big diversity of the activities, but also the fact that the start point of all those activities was the real life: the needs of the children, their centers of interests, their environment, the nature... Once again, we could notice the importance of the frame given by the program for this parameter. Where could be the connection with the reality and with the interests of the children if you separate activities between mathematics, language, history or sciences? These subdivisions, used by the primary school, engender an artificial approach of the learning's. In this domain as in others, kindergarten can assert its specificity in front of the other levels of education.

Preschool education is a world in perpetual development... How should preschool pedagogy go forward and adapt itself in the 21st century? This question

must of course be dealt with by all specialists, and in this field as in others, contacts between researchers from all countries are essential. That's why I was so happy to have had the opportunity to visit Bulgaria and meet colleagues around our respective works and about the current evolution of kindergartens. This article quickly develops some considerations issued from my last visit, and specifically from some meetings and discussions which I have had during it. I sincerely hope to have yet this kind of opportunity in the future...

ЗАПАЗЕТЕ СПЕЦИФИЧНОСТТА НА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

За пръв път дойдох в България преди две години заедно с група белгийски студенти, за да придобия представа за българските детски градини. Това е второто ми идване по случай Петата национална конференция по предучилищно образование. България и Белгия имат много сходни качества; същото може да се каже и за детските ни градини, предлагащи най-адаптирана учебна среда за децата ни, преди да започнат основно училище. В Белгия първите промени на детски ясли в детски градини започват около 1870 г., приблизително преди 140 години – почти по същото време тези промени се наблюдават и в България. Първата официална учебна програма за фрьобелови детски градини е публикувана през 1890 г. В този период влиянието на немския педагог Фридрих Фрьобел е силно в Европа и поставя началото на предучилищната педагогика, характеризираща се с концепцията за възпитание в интимна семейна среда, където приоритети са сигурността и развитието на детето. Отдава се важно значение на учебния процес чрез игри и занимания, на занятията в занималнята, както и навън сред природата.

Важна обща черта за България и Белгия е, че обучението на предучилищни педагози е специфично, за разлика от някои други страни, където то е еднакво за предучилищни и начални учители. В контекста на днешните тенденции за европейска стандартизация на висшето образование за мен е съществено да защита специализираното обучение в областта на предучилищната педагогика. Чрез продължаване процеса на обучение на предучилищни педагози ясно се заявява специфичността на възрастовата група (под седем години). Детето стои на централно място в предучилищната педагогика и така помага на детската градина да отстои спецификата си, а не да се превърне в начален курс от основното училище. Белгийското предучилищно образование е било въведено в подобна трансформация през седемдесетте години. По това време нашите програми са напълно видоизменени и са били оформяни по предмети: математика, науки, география, история, изобразително изкуство. Правейки това, индивидуалното развитие на детето, както и животът в занималнята и сред природата остават на заден план. С това ние загубихме връзката с принципите, утвърдени от Фрьобел, Монтесори, Дейви, Декроли. Много трудно е тази грешка да бъде поправена днес. В началото на XXI век най-важната задача за едно отговорно държавно ръководство в областта на предучилищната

педагогика е да се помисли за съвременни, напредничави учебни програми, които да запазват спецификата на детската градина.

Да се модернизира детската градина, не означава непременно тя да бъде превърната в малко начално училище. Възприемайки детските градини като сложни образователни системи, организирани около много параметри, които си взаимодействат в чувствителен баланс, може да ни помогне да осъзнаем величината на последствията от евентуални предприети промени. Предимството на систематичния подход, в сравнение с аналитичния, е винаги да се вникне първо в баланса на ситуацията, преди да се въздейства на елементите, които го изграждат. Всъщност, ако не се започне работа от съществуващата система, елементите, на които се опитваме да въздействаме, придобиват тенденцията да се съпротивляват и да запазват първоначалния си статус. От друга страна, ако се въздейства само на един параметър от системата, балансът на другите елементи ще бъде принуден впоследствие да се промени. В тази перспектива промените по една учебна програма трябва да бъдат правени само след внимателно обмисляне на съществуващата система и елементите, които съставят нейния баланс, вместо прибързано да се въздейства само на един елемент, без да се мисли за другите. В този текст ще развия три примера за специфични параметри, които успях да наблюдавам в българската предучилищна система.

Пространството

Първото ми впечатление при посещенията ми в български детски градини беше големината и осветеността на занималните. Пространството е изключително важен параметър. Какво е налице? Как е уредено? Как е организирано движението в занималнята и към самото заведение? Има ли добра комуникация между различните пространства? Има ли лесен достъп от тях към външния двор? Съществуват множество подобни основни въпроси, които е важно да бъдат внимателно обмислени. За пример можем да вземем разпределението на мебелите в българската занималня. Там те са разположени главно по протежение на стените, което ѝ дава пространствен аспект, неприсъщ за белгийската занималня, където мебелите са разположени централно, разделяйки помещението на няколко по-малки пространства. Предимството на българското разпределение е повишената степен на модуларност, тъй като пространството в центъра може лесно да бъде реорганизирано чрез разполагане на маси и игрови модули. Белгийските занимални предлагат по-ниска модуларност, но позволяват едновременно провеждане на 5–6 различни занятия и предоставят на децата по-голямо разнообразие и мобилност. В тази връзка начинът, по който е устроена класната стая на началното училище, адаптиран към занятията, провеждани там, намалява модуларността и мобилността. Чрез този пръв разгледан пример видяхме как устройството на пространството в занималнята дава преки последствия върху работата с групата,

методиката – педагогиката. Както и обратно, изборът на типа обучение трябва да определи начина на разпределение на пространството в занималнята. С оглед на казаното досега е немислимо да се дефинира програма на занимания, без да се вземе предвид такъв важен параметър.

Времето

Друг пример за важен параметър е организацията на времето. Тя, разбира се, засяга ритъма на дейностите, но също така и избраната алтернатива, дали да се провеждат едновременно различни занятия, организацията на дните, седмиците и годините. Съществуват няколко индикации за това, как този параметър е развит в българските детски градини. Забелязва се, че сутринта, когато децата пристигат, се дава определено време на изчакване, за да се формира групата, преди да започнат педагогическите дейности. Тази промяна от домашната среда към занималнята е важна за детето. Осежда се топлата атмосфера в градината, където децата буквално се чувстват у дома. Оставено е място и за свободно време, танци, музика, упражнения и извънкласни дейности. Спалните помещения присъстват, което показва, че на дневния сън се отдава важност. Ясно е, че в изготвенето на програмите трябва да се вземат предвид тези специфични страни от дневното времево разпределение в градините. В допълнение на това може да се спомене, че в другите образователни нива въпросът за дневните, седмичните и годишните ритми е прекалено малко или късно разгледан, което става причина за днешните анализи върху понякога неблагоприятното влияние на училищните програми.

Заниманията

През всяко от посещенията си можех да наблюдавам и дейностите с децата в детските градини. Това ми позволи да оценя гъвкавостта на българските педагози и разнообразието, предлагано от градините. Бях свидетел на занятия като наблюдение, поведение, рисуване, четене, театър, физкултура, музика, танци, образователни игри, класни и извънкласни дейности. На първо място съществува голямо разнообразие от дейности, но стартовата точка на всички тях е реалният живот: нуждите на децата, техните интереси, тяхната среда, природата. Тук също се забелязва значимостта на рамката, отредена от програмата по този параметър. Къде остава взаимовръзката между реалността и интересите на детето, ако занятията биват разделени на математика, език, история и науки? Тези подразделения, използвани в началното училище, пораждаат неестествен подход към учебния процес. По отношение на тази област, както и на много други, детските градини могат да отстоят своята специфичност пред останалите нива на образование.

Предучилищното образование е област на непрестанно развитие... Как трябва предучилищната педагогика да се развие, за да се адаптира към XXI век? Отговорът на този въпрос трябва, разбира се, да бъде получен в резултат от международно сътрудничество между експерти и изследователи. Затова се радвам, че имах възможността да посетя България, да срещна колеги и да получа информация за настоящото развитие на детските градини в тази област. Тази статия сбито развива някои мисли, възникнали при предишното ми посещение, и по-точно от срещи и разговори, които проведох по това време. Искрено се надявам отново да получа такава възможност в бъдеще...

**THE FIFTH CONFERENCE TO PRESCHOOL EDUCATION
“TAKING THE FUTURE BY THE HAND” – VELIKO TARNOVO, 2012
IN THE OPINION OF THE FOREIGN GUESTS**

Ekaterina Minovska

✉ Regional Inspectorate of Education
Veliko Tarnovo, Bulgaria
e-mail: riovt_minovska@yahoo.com